

РЕЦЕНЗІЯ

доктора наук з державного управління, доцента,

Кравцова Олега Валентиновича

на дисертацію Магиляса Юрія Васильовича

на тему «Цифрові платформи в публічному управлінні»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність обраної теми дисертації.

Цифрова трансформація на початку XXI століття стала одним із визначальних чинників розвитку держави, економіки та суспільства. Стрімке поширення цифрових технологій, штучного інтелекту, великих даних, хмарних сервісів, блокчейн-технологій та мережових комунікацій принципово змінює традиційні форми взаємодії держави, бізнесу та громадянського суспільства. Цифрові технології поступово перестають виконувати лише допоміжну функцію автоматизації управлінських процесів і перетворюються на інфраструктурну основу функціонування сучасного публічного управління.

Однією з характерних рис цього процесу є розвиток цифрових платформ, які забезпечують інтеграцію державних інформаційних ресурсів, цифрових сервісів, відкритих даних та різноманітних інструментів електронної взаємодії. Платформізація створює умови для переходу від традиційної ієрархічної моделі управління до мережової організації взаємодії, заснованої на обміні даними, партнерстві, спільному виробленні рішень та активнішому залученні громадян і бізнесу до публічного управління.

Особливого значення ця проблематика набуває для України. Реалізація державної політики цифрової трансформації, розвиток електронного врядування, продовження децентралізації, цифровізація адміністративних послуг, інтеграція України до єдиного цифрового простору Європейського Союзу та потреби

післявоєнного відновлення територій обумовлюють необхідність формування нових організаційних і технологічних механізмів публічного управління.

Додаткової актуальності дослідженню надають виклики, спричинені повномасштабною війною. За таких умов особливого значення набувають стійкість державних інформаційних систем, безперервність надання публічних послуг, можливість дистанційної взаємодії громадян з органами влади, захист даних та здатність держави швидко координувати діяльність різних інституцій.

У цьому контексті цифрові платформи можуть розглядатися не лише як технологічний інструмент, а як один із важливих механізмів трансформації системи публічного управління. Вони створюють передумови для інтеграції інформаційних ресурсів, підвищення оперативності управлінських рішень, розвитку цифрових сервісів, електронної демократії та нових моделей взаємодії держави, бізнесу і громадянського суспільства.

Суттєвою перевагою дисертаційного дослідження є розгляд цифрових платформ у безпосередньому взаємозв'язку із сучасними технологіями штучного інтелекту, великих даних, цифрової аналітики, блокчейну та інструментами стратегічного прогнозування. Автор обґрунтовано виходить із того, що саме комплексне використання зазначених технологій формує новий інструментарій підтримки управлінських рішень.

Важливим є й територіальний вимір проблеми. Цифрові платформи створюють додаткові можливості для розвитку територіальних громад, підтримки підприємництва, залучення інвестицій, розвитку інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності територій.

Таким чином, обрана Магилясом Ю. В. тема дисертаційного дослідження «Цифрові платформи в публічному управлінні» є актуальною, відповідає сучасним тенденціям розвитку науки публічного управління та має важливе теоретичне і практичне значення. Дисертація присвячена теоретичному обґрунтуванню та розробленню практичних рекомендацій щодо використання цифрових платформ у

системі публічного управління в умовах цифрової трансформації суспільства та європейської інтеграції України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до основних напрямів наукової діяльності кафедри державного управління і місцевого самоврядування Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» та є складовою науково-дослідних робіт: «Цифрова трансформація публічного управління» (номер державної реєстрації 0122U002236) та «Забезпечення стійкості, ревіталізації та розвитку територій і громад в Україні» (номер державної реєстрації 0122U002375).

Особистий внесок здобувача в межах зазначених НДР полягає у дослідженні теоретичних засад платформізації публічного управління, міжнародного досвіду використання цифрових платформ, особливостей застосування технологій штучного інтелекту, блокчейн-технологій і форсайт-досліджень та розробленні концептуальних положень використання цифрових платформ для забезпечення соціально-економічного розвитку територій.

Формулювання наукового завдання.

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні засад використання цифрових платформ у системі публічного управління та розробленні практичних рекомендацій щодо формування платформеної моделі взаємодії органів публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства в умовах цифрової трансформації та європейської інтеграції України.

Автором послідовно розглянуто теоретико-методологічні засади використання цифрових платформ, їх архітектуру та інституційні основи функціонування, можливості застосування штучного інтелекту, форсайту та блокчейн-технологій, проблеми інтеграції цифрових платформ України до єдиного цифрового ринку ЄС, а також вплив платформізації на соціально-економічний

розвиток територій. Логічним завершенням роботи стала розробка інтегративної моделі використання цифрових платформ у взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Наукові положення, розроблені здобувачем, та їх новизна.

Проведений автором аналіз теоретичних підходів до цифрової трансформації та платформізації публічного управління, узагальнення зарубіжного й українського досвіду, дослідження сучасних цифрових технологій та їхнього впливу на систему взаємодії публічної влади, бізнесу і громадянського суспільства дозволили отримати результати, що мають ознаки наукової новизни.

Заслуговує на увагу запропонований автором підхід до розуміння цифрової платформи як системи алгоритмічних взаємовигідних відносин між значною кількістю незалежних суспільних учасників та акторів, що здійснюються в єдиному інформаційному середовищі та сприяють зниженню трансакційних витрат завдяки використанню цифрових технологій, великих даних та штучного інтелекту.

Уперше запропоновано комплекс наукових положень щодо цифрових платформ як інтегрованого механізму взаємодії влади, бізнесу та громадянського суспільства та розроблено інтегративну модель їх використання у публічному управлінні. У межах цієї моделі цифрова платформа виступає середовищем комунікації, координації та спільного створення публічної цінності між ключовими суб'єктами суспільної взаємодії.

Запропонована модель включає взаємопов'язані компоненти: суб'єктів взаємодії; цифрові платформи та інструменти; процеси взаємодії; принципи функціонування; результати та вплив. До суб'єктів віднесено органи державної влади та місцевого самоврядування, бізнес і інституції громадянського суспільства. Процеси взаємодії охоплюють інформування, консультації та

зворотний зв'язок, спільне планування та розроблення рішень, співреалізацію проєктів і політик, моніторинг та оцінювання.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат дослідження цифрової трансформації публічного управління; наукові підходи до визначення архітектури цифрових платформ; наукові положення щодо використання штучного інтелекту, великих даних, цифрової аналітики, форсайту та блокчейн-технологій; підходи до визначення ролі цифрових платформ у забезпеченні соціально-економічного розвитку територій.

Набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо платформізації публічного управління як закономірного етапу розвитку цифрового врядування та переходу до моделі Government as a Platform; наукові підходи до забезпечення інтероперабельності цифрових платформ; положення щодо інтеграції українських цифрових платформ до єдиного цифрового простору Європейського Союзу; механізми партнерської взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень та висновків.

Сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та рекомендації достатньо обґрунтовані, базуються на аналізі наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, нормативно-правових документів, матеріалів міжнародних організацій та практичного досвіду цифрової трансформації.

Обґрунтованість результатів забезпечується логічною структурою дослідження. У першому розділі розкрито теоретико-методологічні засади використання цифрових платформ, у другому досліджено механізми та інструменти їх застосування, а третій розділ присвячено впливу цифрових платформ на соціально-економічний розвиток територій та побудові авторської інтегративної моделі.

Особливо слід відзначити прагнення автора поєднати технологічний та публічно-управлінський виміри цифрових платформ. У роботі технологічні аспекти не розглядаються як самоціль, а аналізуються з позиції можливостей підвищення ефективності управлінських процесів, прозорості, підзвітності, якості публічних послуг та розвитку взаємодії між основними суспільними акторами.

Практичне значення та використання результатів роботи

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання сформульованих у дисертації наукових положень органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими установами публічного сектору. Запропоновані підходи можуть використовуватися при розробленні стратегій цифрової трансформації, програм цифрового розвитку територіальних громад, створенні й удосконаленні цифрових платформ, розвитку цифрового врядування, організації електронної взаємодії між органами публічної влади, бізнесом і громадянським суспільством. Практичний інтерес становить інтегративна модель використання цифрових платформ у публічному управлінні, яка розглядається як багаторівнева система інституційно, нормативно, інформаційно та технологічно організованої цифрової взаємодії органів публічної влади, суб'єктів бізнесу і громадянського суспільства.

Результати дослідження також можуть бути використані у процесі підготовки фахівців за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», зокрема при викладанні навчальних дисциплін, пов'язаних із цифровим врядуванням, цифровою трансформацією та сучасними цифровими технологіями.

Дискусійні положення та рекомендації

Загальна оцінка дисертаційного дослідження Ю. В. Магиляса є позитивною. Водночас окремі положення роботи мають дискусійний характер і можуть стати предметом наукової дискусії під час захисту.

1. Значну увагу в підрозділі 1.2 дисертації приділено визначенню поняття цифрової платформи та концептуальним підходам до її розуміння. Автор пропонує власне визначення цифрових платформ як системи алгоритмічних взаємовигідних відносин між значною кількістю незалежних суспільних учасників та акторів, що здійснюються в єдиному інформаційному середовищі. Такий підхід становить безперечний науковий інтерес. Водночас у публічному управлінні існує досить широкий спектр цифрових систем – портали, реєстри, інформаційні системи, цифрові сервіси, платформи та цифрові екосистеми. На наш погляд, робота виграла б від більш чіткого визначення критеріїв, за якими саме цифрову платформу можна відрізнити від інших видів державних інформаційних систем.

2. У підрозділі 2.2 значна увага приділяється штучному інтелекту, форсайту та блокчейн-технологіям як інструментам розвитку цифрових платформ публічного управління. Автор справедливо наголошує на потенціалі цих технологій. Разом із тим їх використання створює принципово нові ризики: алгоритмічну дискримінацію, непрозорість автоматизованого прийняття рішень, загрози персональним даним, кібербезпеці та можливе розмивання відповідальності між людиною і алгоритмічною системою. Було б доцільно більш системно представити механізми публічного контролю за використанням таких технологій.

3. Важливою складовою роботи є підрозділ 2.3, присвячений інтеграції цифрових платформ України до єдиного цифрового ринку Європейського Союзу. Практична реалізація європейської цифрової інтеграції значною мірою залежить від готовності конкретних державних інформаційних систем та територіальних громад до інтероперабельності. На нашу думку, дослідження могло б бути посилене шляхом розроблення системи конкретних критеріїв або індикаторів готовності українських цифрових платформ до інтеграції з європейським цифровим простором.

4. Найбільш вагомим результатом третього розділу є запропонована інтегративна модель використання цифрових платформ у публічному управлінні взаємодією влади, бізнесу та громадянського суспільства. Разом із тим практична реалізація такої моделі потребує відповіді на питання щодо інституційного координатора її функціонування. Важливо визначити, які саме інституції мають забезпечувати координацію цифрових платформ на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях, яким чином має розподілятися відповідальність між учасниками та як оцінюватиметься результативність функціонування моделі.

Висловлені дискусійні положення та рекомендації не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційного дослідження Ю. В. Магиляса, а переважно визначають перспективні напрями подальшого наукового опрацювання проблематики цифрових платформ у публічному управлінні.

Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок у них автора

Основні наукові результати дисертаційної роботи достатньо повно відображено у публікаціях здобувача. За результатами дослідження опубліковано 14 наукових праць, з яких 5 статей у наукових фахових виданнях України та 9 тез доповідей на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Тематика публікацій безпосередньо пов'язана з основними напрямками дисертаційного дослідження. У них висвітлено питання проєктного підходу до формування цифрових громад, перспективних напрямів цифрової трансформації публічного управління, впровадження штучного інтелекту, Government Relations у взаємодії влади та бізнесу, соціально відповідального бізнесу в умовах цифрової трансформації, архітектури цифрових платформ, блокчейн-технологій, форсайту та ролі цифрових платформ у розвитку територій.

Кількість і тематична спрямованість публікацій свідчать про належну апробацію основних результатів дисертаційного дослідження.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам

Дисертаційна робота Магиляса Юрія Васильовича «Цифрові платформи в публічному управлінні» є завершеним науковим дослідженням, структура якого відповідає поставленій меті та логіці вирішення визначених наукових завдань.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ присвячений теоретико-методологічним засадам використання цифрових платформ у публічному управлінні; другий – механізмам та інструментам їх використання; третій – впливу цифрових платформ на соціально-економічний розвиток територій України та розробленню інтегративної моделі взаємодії влади, бізнесу і громадянського суспільства.

Наукові положення, висновки та рекомендації взаємопов'язані, відповідають предмету дослідження та спрямовані на вирішення актуального наукового завдання у сфері публічного управління та адміністрування.

Загальний висновок

З огляду на актуальність обраної теми, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, їх обґрунтованість, апробацію та повноту відображення у наукових публікаціях можна зробити висновок, що дисертаційна робота Магиляса Юрія Васильовича «Цифрові платформи в публічному управлінні» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що мають значення для розвитку теорії та практики публічного управління.

Важливим результатом дисертаційної роботи є комплексне обґрунтування ролі цифрових платформ у трансформації сучасного публічного управління,

уточнення понятійно-категоріального апарату платформеного врядування, визначення архітектурних та інституційних засад функціонування цифрових платформ, дослідження можливостей використання штучного інтелекту, форсайту та блокчейн-технологій, а також визначення перспектив інтеграції українських платформ до єдиного цифрового простору Європейського Союзу.

Особливе теоретичне і практичне значення має запропонована автором інтегративна модель використання цифрових платформ у публічному управлінні взаємодією влади, бізнесу та громадянського суспільства, орієнтована на формування інтероперабельної, людиноцентричної та публічно відповідальної системи цифрового врядування.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор Магиляс Юрій Васильович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доктор наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
НТУ «Дніпровська політехніка»
Кравцов Олег Валентинович